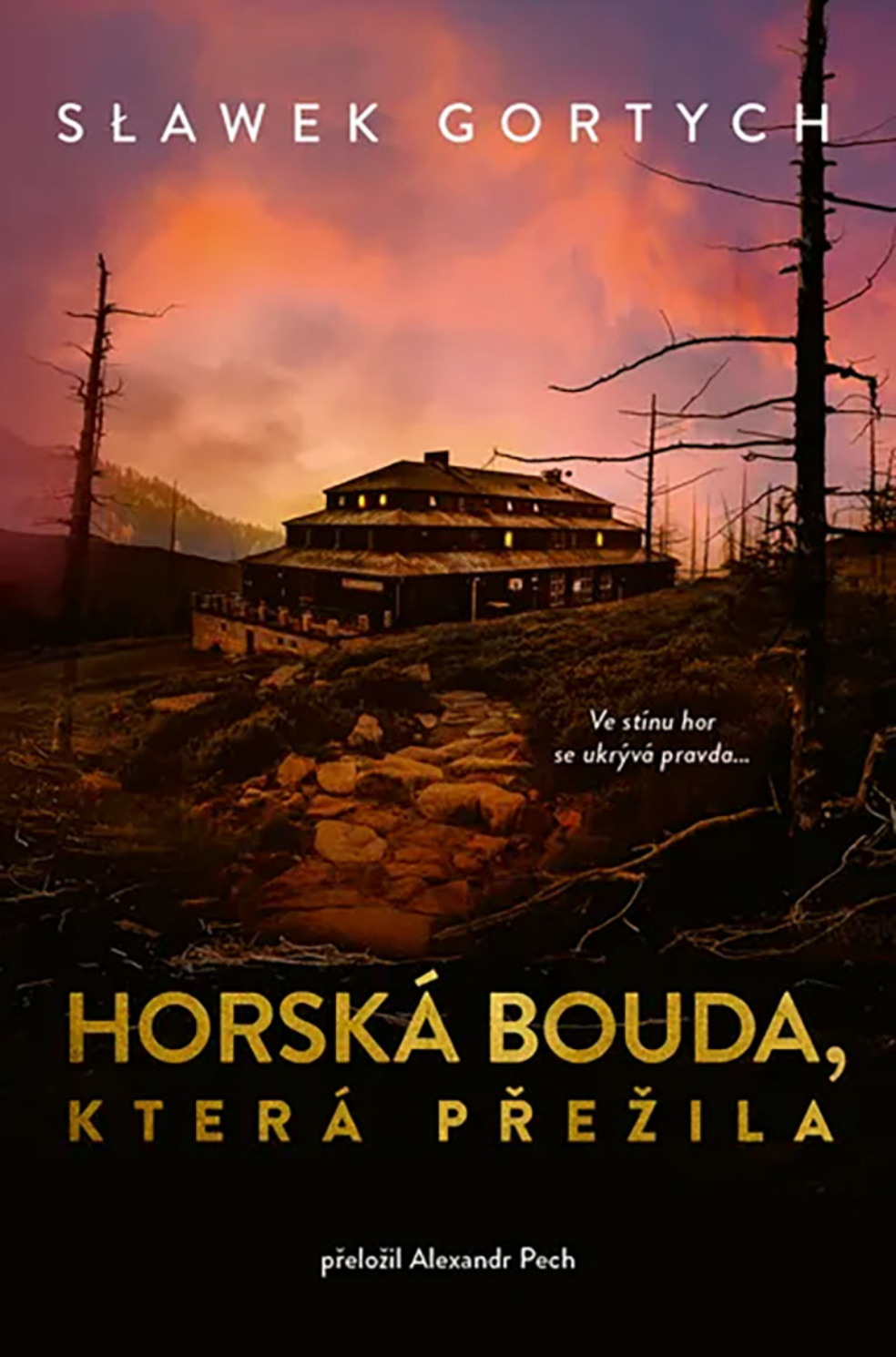

SŁAWEK GORTYCH
Ve stínu hor
se ukrývá pravda...
HORSKÁ BOUDA,
KTERÁ PŘEŽILA
přeložil Alexandr Pech

HORSKÁ BOUDA,
KTERÁ PŘEŽILA

SŁAWEK GORTYCH

HORSKÁ BOUDA,
KTERÁ PŘEŽILA

přeložil Alexandr Pech

VENDETA

Copyright © Sławomir Gortych, 2025

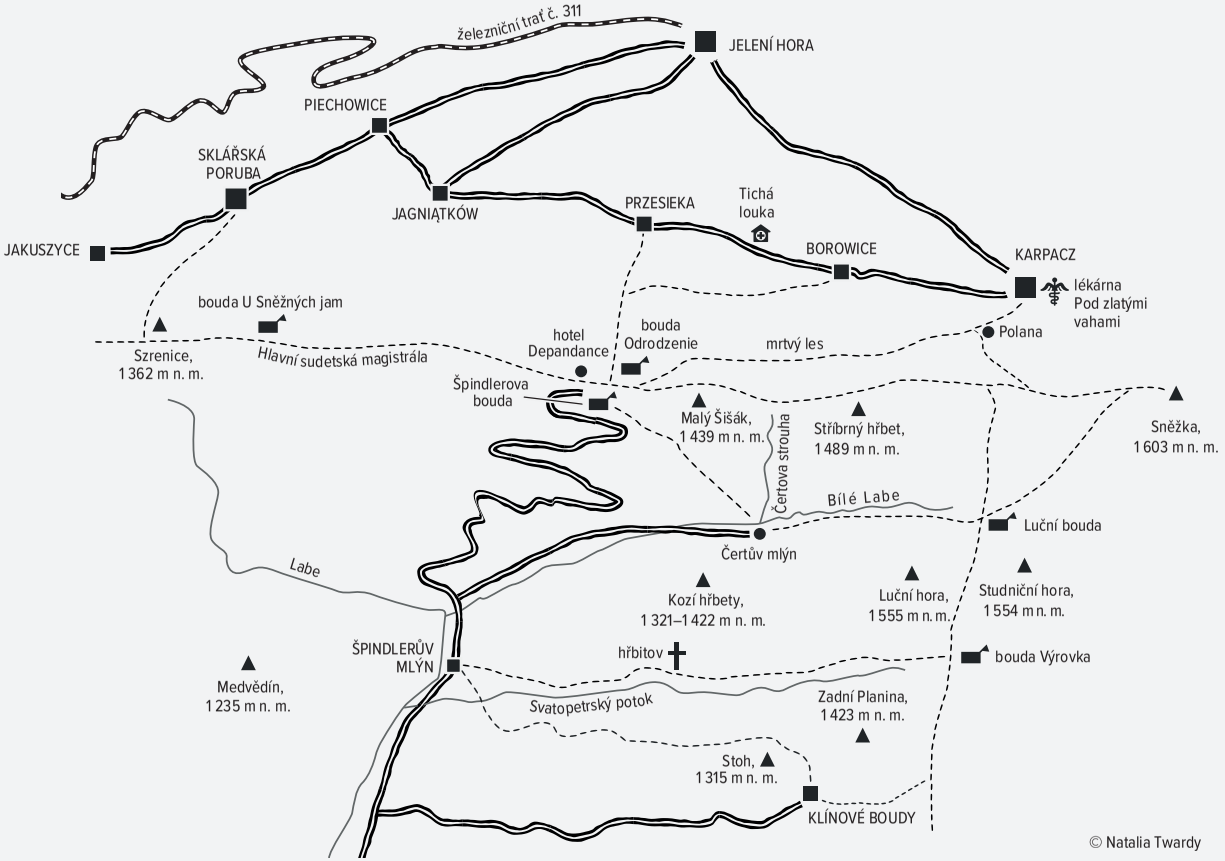
Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.

Translation © Alexandr Pech, 2026
Cover © Mariusz Banachowicz, 2026
© DOBROVSKÝ s.r.o., 2026

ISBN 978-80-277-8796-8

Co nechceš, aby ti jiní činili, nečiň ty jim.[1]
Tóbijáš 4:15

1 Text z tabule umístěné v lomu, v němž v letech 1940–1945 pracovali, trpěli a umírali vězni tábora Gross-Rosen v Dolním Slezsku.

železniční trať č. 311
JELENÍ HORA
PIECHOWICE
SKLÁŘSKÁ PORUBA
JAGNIĄTKÓW
PRZESIEKA
Tichá louka
BOROWICE
KARPACZ
JAKUSZYCE
lékárna Pod zlatými vahami
bouda U Sněžných jam
Szrenice, 1 362 m n. m.
Hlavní sudetská magistrála
hotel Depandance
bouda Odrodzenie
mrtvý les
Polana
Špindlerova bouda
Malý Šišák, 1 439 m n. m.
Stříbrný hřbet, 1 489 m n. m.
Sněžka, 1 603 m n. m.
Čertova stroužka
Bílé Labe
Luční bouda
Čertův mlýn
Labe
Kozí hřbety, 1 321–1 422 m n. m.
Luční hora, 1 555 m n. m.
Studniční hora, 1 554 m n. m.
ŠPINDLERŮV MLÝN
hřbitov
bouda Výrovka
Medvědín, 1 235 m n. m.
Svatopetrský potok
Zadní Planina, 1 423 m n. m.
Stoh, 1 315 m n. m.
KLÍNOVÉ BOUDY
© Natalia Twardy

Ekvivalenty německých předválečných názvů

Bober-Katzbach-Gebirge	Kačavské hory
Breslau	Vratislav
Dürre Berg	Suchá hora
Grunau	Ježów Sudecki
Hainwasser	potok Podgórna
Hirschberg	Jelení Hora
Jakobsthal	Jakuszyce
Jugendkammhaus Rübezahl	mládežnická bouda Krakonoš, dnes bouda Odrodzenie
Niederschlesien	Dolní Slezsko
Plagwitz	Płakowice
Prinz-Heinrich-Baude	bouda Prince Jindřicha
Reichenberg	Liberec
Riesengebirge	Krkonoše
Schreiberhau	Sklářská Poruba
Schweidnitz	Svídnice
Spindlerbaude	Špindlerova bouda
Spindlermühle	Špindlerův Mlýn
Spindlerpass	Slezské sedlo
Strickerhäuser	Tkacze
Sudetenstrasse	Sudetská cesta
Vogels Berg	vrch Ptasiak
Wartha	Bardo

PROLOG

Nadešel čas, kdy se ukázalo, že ani ti nejlepší lidé nejsou vůči zlu docela tak odolní, jak si o sobě myslí. Šílenství jediného člověka stojícího v čele německého národa odhalilo děsivě banální pravdu: v každém číhá netvor. Stačí jen vhodný podnět, abychom z hlubin lidské duše probudili ty nejpodlejší instinkty, které v ní dřímají.

Zatímco svět pohlcovala děsivá válka a Evropa jako houba, jež se nikdy nedokáže nasytit, sála nesmyslně prolévanou krev celých generací, Krkonoše zůstávaly ve stínu tohoto šílenství a zdály se být nezasažené krutostí. Nepřehnala se přes ně žádná fronta, nevedly se tu boje, nevznikaly vojenské hroby, velké koncentrační tábory, nebyl tu cyklon B ani krematoria. Jak však učí kniha Exodus (12:21–23), domy, jejichž veřeje nebudou skropeny nevinnou krví, budou pro Boha znamením, že je má stihnout zhoubná rána.

Starozákonní pravda se naplnila i v zemi Pána hor: zatímco na frontách umíraly miliony vojáků, v Krkonoších se ničila celá generace mladých Němců, z nichž se v řadách Hitlerjugend vychovávali bezcitní vrazi.

Téměř každá nemoc se rozvíjí souhrou dvou prvků: prvním je původce, který začne poškozovat organismus. Druhým, na který se často zapomíná, je čas. Je totiž zapotřebí dost dlouhé doby, aby původce mohl rozvinout své ničivé působení natolik, že už žádný lékař nedokáže postup nemoci zastavit.

Letní tábory pro mládež z Hitlerjugend byly právě tím místem, kde se původce pojil s časem, aby nenávratně mořil mladé duše, ničil jejich mravní cítění, které si často přinášely z domova, a učil je, jak se radovat z páchání zla, jak je ospravedlňovat a přetavit v pocit dobře splněného poslání. Touto strašnou chorobou se po léta systematicky infikovala celá generace mladých Němců, aby v budoucnu mohla převzít otěže ve státě vytvořeném Adolfem Hitlerem. Proto někteří historici o této generaci říkají, že byla ztracená.

Kdosi usoudil, že prostředí krkonošské přírody bude pro uskutečnění děsivého plánu „výchovy" mládeže v duchu národního socialismu jako stvořené. Mezi místy vybranými pro tábory členů Hitlerjugend bylo jedno zvláštní: krkonošská bouda *Jugendkammhaus Rübezahl*, tedy mládežnická bouda Krakonoš. Tak se dům Pána hor stal místem, kde se formovaly bestie zbavené svědomí, schopné páchat ta nejhorší zvěrstva ve jménu blaha národa a vůdce.

I.

STOPOVANÁ

Vogels Berg, 23. srpna 1943

Nebe nad Krkonošemi zachvátil zběsilý zápas živlů. Od jihu nepřetržitě dotíralo slunce a jeho spalující paprsky připravovaly skalnatou horskou zemi o přirozený chlad. Od severu se naopak stahovalo stále víc těžkých mraků, jejichž inkoustová barva věstila blížící se bouři. Rozhodující úlohu měl v tomto souboji sehrát vítr. Ačkoli neviditelný, mohl události nasměrovat různě a přivést k vítězství buď bouři, nebo slunce.

Alexander vystoupal na vrchol Vogels Bergu jako první ze skupiny, které velel, a rukávem si otřel zpocené čelo. Přitom si stranou odhrnul pramínky světlých vlasů, které mu padaly do očí. Dýchal rychle, ale pořád se nemohl nasytit vzduchu, jenž byl nepříjemně rozpálený a vlhký. Opřel se dlaněmi o kolena a odplivl si. Ucítil, jak mu mezi lopatkami stéká stružka potu a pomalu se vpíjí do košile. Bezděčně se otřásl a rozepnul si několik knoflíků. Nesnášel, když mu oblečení vlhlo a lepilo se na tělo potem.

„Rychleji, smradi…“ utrousil pohrdavě směrem k chlapcům, kteří ho doháněli, a shodil ze zad plátěnou brašnu. Vytáhl z ní mapu a dalekohled.

„Bude bouřka,“ oznámil suše. „Kolik nám zbývá času?“

„Vyrazili jsme přesně v šestnáct třicet, teď jsou čtyři minuty po páté," odpověděl Johannes Schmied. Byl synem majitele boudy *Jugendkammhaus Rübezahl* a zároveň Alexandrovým přítelem. „Takže máme do konce hry ještě padesát šest minut."

„To je málo. Musíme sebou hodit," odvětil Alexander, přiložil k očím dalekohled a začal pozorovat zalesněné svahy údolí potoka Hainwasser, které bylo z Vogels Bergu výborně vidět.

Před čtyřiatřiceti minutami zahájilo jeho družstvo u *Jugendkammhaus Rübezahl* boj o vlajku. Ráno sehráli podobnou hru mladší účastníci prázdninového tábora, teď přišla řada na starší.

Hra mívala vždy podobný scénář, na který už si chlapci zvykli: po slavnostním nástupu byli členové Hitlerjugend rozděleni do dvou družstev. První si zvolilo velitele, což se uvnitř skupiny nezřídka vyřizovalo pěstmi, dostalo vlajku a vyrazilo do lesa, aby si tam našlo vhodný úkryt. Po patnácti minutách se do terénu vydalo druhé družstvo, jehož úkolem bylo protivníky vypátrat a vlajku jim sebrat. Platilo pravidlo, že každé družstvo přijme jméno nějakého národa. Los určil, že Alexandrova skupina bude představovat Německo, zatímco ti s vlajkou se stali Poláky. Jinak platilo pramálo pravidel. Účastníkům nikdo nepředepisoval žádnou strategii ani plán. Smyslem hry bylo pěstovat v mladých lidech chytrost, vynalézavost a zároveň agresi. Právě takové vlastnosti přece budoucí voják potřeboval.

Jediná pravidla, která bylo nutné bezvýhradně respektovat, se týkala hranic území, po němž se účastníci hry směli pohybovat, a stanoveného času: pokud se družstvo s vlajkou nepodařilo do hodiny a půl najít, mělo se vrátit k *Jugendkammhaus Rübezahl* a tam vyhlásit své vítězství. Poražené čekaly kromě výsměchu ze strany ostatních členů tábora a vychovatelského sboru také tresty

v podobě dodatečných večerních povinností, jako bylo čištění záchodů, drhnutí podlah (povinně na kolenou) nebo štípání dřeva.

Alexander se znepokojeně podíval do mapy. Vyznačil si v ní všechna místa, která považoval za možný úkryt družstva s vlajkou. Starou dřevorubeckou chatrč u zříceného mostu přes potok Hainwasser už prohledali, teď dokončovali průzkum kolem vrcholu Vogels Bergu, ale po protivníkovi nezahlédli nikde ani stopu. Jediné místo, které jim ještě zbývalo, byl Dürre Berg, uzavírající údolí potoka Hainwasser od západu. Alexander to místo neměl rád. Podle místních pověstí tam prý kdysi stávala šibenice, na níž jakýsi hrabě, libující si v působení bolesti, věšel poddané i za ta nejmenší provinění. Kolik na tom bylo pravdy, nevěděl, ale místo, které lidé z okolí považovali za prokleté, v něm vždycky probouzelo iracionální neklid. Někteří tu prý dokonce zahlédli duše nešťastníků bloudící mezi skalami na vrcholu hory; jejich těla měla být zahrabána v mělkých hrobech hned vedle popraviště.

„Co teď?“ Johannes vytrhl Alexandra ze zamyšlení. „Půjdeme na Dürre Berg?“

Než stačil velitel odpovědět, zaslechli z dálky zakřičet Martina a Claudia, dvojčata, která také patřila do jejich družstva. O chvíli později se vynořili z lesa a zamířili k Alexandrovi, Johannesovi a ostatním členům německého družstva.

„Našli jsme ho!“ křičeli radostně a za paže mezi sebou vedli zmítajícího se chlapce. Byl to Klaus, člen soupeřova družstva. Pod jedním okem měl monokl a zpod potrhané košile vyčníval hrudník s řeznými ranami.

„Kurva, to jste přehnali.“ Alexander se rozzuřil. „Snad platí zákaz používat kudly!“

„Nepřeháněj. Zahojí se to," zamumlal Martin nevinným hlasem a obrátil se k bratrovi: „Claudie, říkali vychovatelé něco o takovým zákazu?"

„Nevzpomínám si," odpověděl druhý a utíral si zakrvácený nůž do světlé košile. „Navíc jsme neřezali hluboko."

Alexander se na dvojčata nespokojeně podíval. Byli to vzorní členové Hitlerjugend, bezmezně oddaní nadřízeným a Führerovi, a tak by se nezastavili ani před největším zločinem, kdyby to vyžadovalo dobro věci. Přesto Alexandra dráždili, protože si stále častěji pletli poslušnost s bezmyšlenkovitostí. Roky strávené v Hitlerjugend je poznamenaly natolik, že slepě plnili každý rozkaz a ztráceli jakoukoli schopnost samostatného úsudku. Jejich tváře neprozrazovaly žádné emoce. Tohoto prvku lidské přirozenosti se zbavili už dávno během let, kdy pod tvrdou rukou propagandy, jíž byli denně krmeni, tvarovali svou mysl i tělo.

„Nevíme, kde jsou Poláci. A my jako Němci musíme vyhrát," pokračoval Claudius. „Chytili jsme ho před chvílí. Sledoval nás. Určitě ho poslali na výzvědy, aby pak nepříteli mohl říct, kde jsme a co plánujeme. A jestli to tak je, znamená to, že ví, kde má jeho družstvo základnu," dodal a strčil do Klause. Ten bolestně zasténal a padl tváří k zemi. Ruce měl zkroucené za zády a svázané provázkem.

„Dělej, řekni, kde máte základnu!" zavrčel Martin.

„Už jsem říkal, že se ode mě nic nedozvíte," procedil Klaus.

„Mluv, do hajzlu!" Chlapec začal vzteky supět. „Jinak ti uděláme kyvadýlko a hned změníš názor."

„Jaký kyvadýlko?" zapojil se do hovoru zvědavý Johannes.

„Hned ti to ukážem," odvětil Martin a kývl na Claudia. Ten se usmál, protože věděl, co se chystá. Přišlápl Klausovi záda mezi lopatkami. Jeho bratr se mezitím rozkročil nad obětí, chytil ji za

svázané ruce a začal je táhnout vzhůru, až se ramena v kloubech kroutila. Chlapec vykřikl bolestí.

„Budeš mluvit?“ zeptal se Martin. „Nebo ti máme ty ručičky vyrvat z kloubů?“ Trhl ještě jednou a Klaus zavyl.

„Přestaňte,“ rozkázal Alexander. „Nepřehánějte to.“

„Jak jako nepřehánějte?“ odsekl Claudius pobouřeně. „Vždyť je to Polák. A názor našeho Führera na tuhle havěť je jednoznačný. Jsou to spíš zvířata než lidi. Snažili se míchat s árijskou rasou pánů, ale pořád jsou to jen míšenci, kteří ji otrávili svými geny. To už je snad všem v Říši jasný. Poláctví rovná se podlidství.“

„Vždyť je to Klaus. Němec, žádnej Polák,“ odvětil Alexander.

„Od šestnácti třiceti je Polák. Takový jsou pravidla,“ poznamenal Martin. „Takže se s ním má zacházet jako s Polákem,“ dodal a plivl na Klause ležícího na zemi.

„Oni jenom předstírají, že jsou polské družstvo,“ řekl Alexander.

Claudius a Martin se na něj tupě podívali.

„Polsko už je dávno vyřízené. Zbylo jen pár těch, které je třeba zničit. V Polsku začínala Asie. Byla to země špíny, havěti, a navíc ještě Židů.“

„Kluci, je to hra.“

„Tohle není jenom hra,“ pronesl Martin zlověstně.

Teprve když se Alexander střetl s jeho prázdným pohledem, uvědomil si, že ten chlapec nedokáže uvažovat o soutěži jako o zábavě a všechny zadané úkoly bere jako poslání vyžadující nejvyšší vážnost. Dobře znal historky, které o dvojčatech kolovaly. Před několika lety na táboře v Sasku drželi noční hlídku. Na základnu se vrátil jeden z účastníků, desetiletý chlapec, ale nedokázal si vzpomenout na heslo. Claudius a Martin ho chladnokrevně zastřelili a pak tvrdili, že je k tomu nutili. Věřili totiž, že když chlapec nezná heslo, musí to být cizí špion, který se chce

vetřít do tábora. Tehdy jim bylo teprve čtrnáct. Teď jim bylo osmnáct a kult vojenských forem a postupů pro ně představoval ještě větší svátost.

„Než ho budete dál mučit, dejte mi chvíli. Velím tady já, ne?“ procedil skrz zuby Alexander.

Na několik vteřin se ve vzduchu rozhostilo zlověstné ticho. Ostatní členové družstva celou situaci mlčky sledovali. Nezaujali žádný postoj ani neodmítli nápad mučit kamaráda ani se nepostavili za velitele.

„Ptám se naposledy. Kdo tady velí?“

„Ty,“ odpověděli po chvíli neochotně Claudius a Martin.

„Tak přestaňte dělat bordel a počkejte, než si něco ověřím. Zkuste se vzpouzet a možná se dneska do boudy vrátíte s vykloubenýma ručičkama vy,“ pohrozil Alexander a vyšplhal na jednu ze skal, jimiž byl vrchol Vogels Bergu posetý. Slunce pražilo čím dál silněji a v dálce už bylo slyšet první zvuky bouře, která řádila v sousedním Bober-Katzbach-Gebirge.

Chlapec si znovu přiložil k očím dalekohled a soustředil se na pozorování Dürre Bergu. Byl čím dál přesvědčenější, že družstvo s vlajkou se mohlo ukrýt jedině tam.

Hora byla mimořádně nápadná: její vrchol nebyl zalesněný a na první pohled se jevil jako špatné místo k úkrytu. Na druhou stranu měl Dürre Berg i své výhody. Zaprvé to odtud bylo poměrně blízko k *Jugendkammhaus Rübezahl*, kam mělo družstvo s vlajkou po vypršení času, tedy v šest hodin, běžet. A zadruhé se na hoře nacházelo množství skalních skupin, které poskytovaly docela dobré podmínky k ukrytí a zároveň umožňovaly, podobně jako Vogels Berg, sledovat okolí.

V jednu chvíli Alexander zahlédl mezi největší skupinou skal na vrcholu Dürre Bergu jakýsi pohyb. Zaostřil dalekohled.

„Mám vás," zašeptal spokojeně a pozoroval, jak se členové soupeřova družstva téměř po čtyřech vynořují z lesa a mizí mezi balvany.

Slezl ze skály. Claudius a Martin ho probodávali pohledem, čekali na jediné kývnutí, aby se vrátili k mučení zajatého protivníka.

„Vím, kde jsou," oznámil Alexander a rozložil mapu na zemi. „Jak jsem předpokládal, zašili se na Dürre Bergu. Tupci. Nejspíš zvolili dost obyčejný plán: schovat se na několik desítek minut mezi skalami a tam přečkat zbytek hry. Jenže pak se budou muset vrátit do boudy a vyhlásit vítězství. Rozběhnou se k ní nejkratší cestou, takže tudy." Alexander ukázal na lesní stezku. „A právě tam je hodlám překvapit."

„Výborně." Johannes, který až dosud mlčel, si zamnul ruce.

„Já už se taky nemůžu dočkat." Claudius se usmál a naslíněným prstem přejel po ostří nože, jímž před chvílí mučil Klause. „Vlajka bude naše."

Jugendkammhaus Rübezahl, 23. srpna 1943

Bouře se přihnala hned po skončení krvavé rvačky mezi družstvem Poláků a Němců a ustala těsně před soumrakem. Temné mraky zmizely z obzoru, ale nachová barva, kterou nebe při západu slunce získalo, v sobě měla cosi zlověstného. Hory se pozvolna nořily do tmy a hranice mezi nočním nebem a krkonošskými vrcholy se začínaly stírat.

Před boudou končil slavnostní večerní nástup s pochodněmi, během něhož byly vyhlášeny výsledky boje o vlajku. Družstvo vedené Alexandrem se dočkalo pochvaly, zatímco jejich poražení

protivníci mezitím drhli koupelny a loupali brambory na zítřejší oběd. Dalším, snad nejhorším trestem bylo, že měli přijít o večerní zábavu u ohně, která hru vždycky završovala.

Mladší družstvo, jež zvítězilo v dopoledním kole, se už pohodlně usadilo na špalcích, zatímco chlapci, které porazilo, štípali v kůlně za boudou dříví a nosili je na prostranství před *Jugendkammhaus Rübezahl*. Brzy se tam nakupila slušná hromada. Kdosi ji pořádně polil benzinem, jeden z dozorců škrtl zápalkou a oheň vzápětí vzplál oslepujícím plamenem. Vlhké dřevo hlasitě praskalo, jak se ho čím dál odvážněji zmocňovaly ohnivé jazyky.

Vítězové odpoledního kola se pohodlně rozesadili na lavicích a začali si na klacky napichovat tučné špekáčky, které z kuchyně přinesla Maria Dvořák, jedna ze zdejších pracovnic. Po vzoru starších se do toho pustili i dobyvatelé vlajky z dopolední hry, kteří seděli na opačné straně kruhu. O chvíli později se nad ohněm začaly opékat první buřty a ticho vyplnil stále hlasitější hovor.

„To byla ale epesní akce," začal Johannes a šťouchl loktem do Alexandra, který hleděl do plamenů, jako by byl duchem nepřítomný. „Výborně jsi to sehrál. Někdo lítá po lese jako pominutý, a ty? S chladnou přesností jsi vytipoval možné úkryty, našel dobré pozorovací místo, vypátral nepřítele… Můj otec furt říká, že to dotáhneš daleko. A má pravdu, jsi dobrý stratég," dodal a pohlédl na staršího kamaráda s obdivem.

„Náš nápad nebyl o nic horší," zapojil se do hovoru Martin. „Dřív nebo později bysme z Klause vytáhli, kde se jeho družstvo skrývá, a vlajku bysme získali taky."

„Rozdíl mezi mnou a vámi je v tom," ozval se Alexander povýšeně, „že já přemýšlím: plánuju, předvídám, mám taktiku…"

„Jako že my taktiku nemáme?" ohradil se Claudius.

„Máte. Vždycky stejnou. Vrazili byste naslepo kudlu do všeho, co se hýbe, a teprve potom byste začali přemýšlet, jestli to byl dobrý nápad a jestli náhodou neexistují i jiný řešení."

„Dávej si pozor na jazyk!" Martin vyskočil z lavice. Alexander také vstal. Byl o půl hlavy vyšší než dvojče. Chvíli se probodávali nenávistným pohledem.

„Nechte toho," začal Johannes smířlivě a postavil se mezi ně. „Vyhráli jsme a to je hlavní, ne?"

„Je," odvětil Alexander a znovu se posadil. Martin neodpověděl. Jen zaskřípal zuby, vysunul bradu a vrátil se na své místo.

„Hej, vojáci, mladí, staří, do ruky berte zbraň teď, strašný nepřítel Horní Slezsko tráví, spěchejte vyhnat ho zpět…" začal si kdosi pobrukovat jednu z vojenských písní.

„Když voják vstoupí do ohně, tam odvaha se zakalí, a když z nože tryská Židova krev, tehdy se radost zapálí…" odpověděli mu dalšími slovy ochotně chlapci shromáždění u ohně.

Atmosféra začínala nebezpečně houstnout. Tichem krkonošské noci prostupoval stále hlasitější zpěv, který zněl, jako by se nedral ani tak z mladých mužských hrdel, jako přímo z hloubi jejich srdcí, zformovaných tak, aby každým úderem svědčila o věrnosti nadřazenému národu.

Bojovou píseň podněcující k útoku doprovázelo praskání hořícího dřeva a charakteristické syčení tuku, který ze špekáčků kapal přímo do plamenů.

Celému výjevu přihlížela mlčenlivá a přísná silueta horské boudy, vystupující v záři ohně z noční tmy. Jeho světlo se lesklo v okenních tabulích, tančilo po jednotlivých patrech a rozehrávalo na průčelí tajemné divadlo světla a stínu. Díky plamenům se ze tmy vynořovaly také stožáry před budovou, tyčící se k nebi, a vlajky s hákovými kříži. Mohutné a souměrné průčelí s nimi

dokonale souznělo. Ačkoli bylo navrženo pět let před nástupem Adolfa Hitlera k moci, neslo v sobě rysy typické pro nacistickou architekturu: umanutou zálibu v monumentalitě, řádu a klasických formách.

Po delší chvíli se k chlapcům shromážděným u ohně připojili také poražení z dopolední hry, jimž to bylo po vykonané práci výjimečně dovoleno, ovšem s podmínkou, že se nesmějí najíst. Seděli tedy trochu stranou a smutným pohledem hleděli do plamenů, které šlehaly stále výš k nebi.

Alexander buřt jen lehce opekl a začal ho rychle jíst. Pokradmu pozoroval vrstevníky, kteří vstali od ohně a o pár kroků dál o něčem živě debatovali. Jejich dokonale oholené tváře, rovně zastřižené vlasy a árijské rysy mu připadaly mimořádně krásné. Sjel pohledem níž. Nedbale zapnuté košile zastrčené do krátkých kalhot odhalovaly svalnaté hrudníky a nad bílými ponožkami vytaženými do půli lýtek se rýsovala jejich mohutná kolena a výrazné stehenní svaly. Boky chlapců obepínaly kožené opasky s kovovými přezkami zdobenými nápisem *Blut und Ehre* čili Krev a čest. Nakonec téměř bezděčně upřel zrak na jejich mužství, jejichž tvar se pnul pod napjatou látkou v rozkroku. Cítil rostoucí vzrušení. Vstal od ohně, protože se bál, že si někdo všimne jeho kradmých pohledů i sílící erekce.

„Musím si na chvíli odskočit do boudy," zašeptal Johannesovi a vydal se k budově.

Po chvíli se od ohně zvedl i Martin, který Alexandra už delší dobu pozoroval, a vydal se za ním.

Jugendkammhaus Rübezahl, 23. srpna 1943

Erik vyhlédl z okna. Před boudou právě začínal poslední táborák tohoto turnusu a on jako jediný z pokoje ve druhém patře musel zůstat uvnitř, protože patřil k poraženému družstvu. Bolest, kterou cítil skoro v každé části těla, při vzpomínce na dnešní boj o vlajku sílila. Na Dürre Bergu našli tak dokonalý úkryt! Když pak plní radosti běželi s pocitem blížícího se vítězství lesní stezkou k boudě, nečekaně je napadlo družstvo protivníků. Mimořádně krvavý střet ten den nakonec skončil ukořistěním vlajky Alexandrovou skupinou Němců a potupnou porážkou Poláků, mezi nimiž byl i Erik.

Posadil se na postel a rozplakal se. Podíval se na své nemotorné ruce a sundal si silné brýle, které nosil odmalička. Jeho propadlý hrudník, nepřirozeně dlouhé, hubené a křivé nohy i potíže se zrakem po setmění byly pro kamarády z Hitlerjugend neustálým zdrojem posměchu.

Vzpomněl si, jak jim hned první den letošního prázdninového tábora uspořádali hodinu matematiky. Dostali papíry se zadáním a patnáct minut na vyřešení úloh. První zněla: „Vydržování idiota v pečovatelském ústavu stojí Říši denně čtyři a půl říšské marky. Za předpokladu, že bude žít čtyřicet let, kolik peněz stát promarní na jeho neproduktivní život?“ Když papíry rozdali, Martin, který seděl vedle Erika, do něj šťouchl a nahlas řekl: „Koukej, první úloha je o tobě, idiote.“

„Nejsem idiot,“ ohradil se Erik.

„Tak kripl. To je fuk. Jsi méněcennej, jsi… problém pro národ! A problémy se musí odstraňovat,“ dodal a posměšně se uchechtl. Po chvíli se k němu přidali i ostatní chlapci.

Pod tíhou té vzpomínky se Erik ještě víc shrbil. Dobře věděl, že podle přesvědčení, které panovalo v německé společnosti, je

pro zdravé občany zbytečnou přítěží. Se svou nemocí by se neměl ukazovat na ulici, jenže díky přímluvě otce, vysoce postaveného důstojníka SS, bylo možné všechno. Dokonce i to, aby se někdo s takovým postižením, jaké měl Erik, dostal do Hitlerjugend, která oficiálně přijímala jen zcela zdravé árijské chlapce.

Vstup do mládežnické organizace byl jeho velkým snem. Chtěl zapůsobit na otce, který na něj odjakživa hleděl s odporem. Jako by kvůli Erikovu postižení považoval syna za své životní selhání.

Kromě pokusu napravit vztah s otcem měl chlapec i jiné důvody, proč chtěl vstoupit do Hitlerjugend. Jeho život byl nudný a osamělý. O to lákavější mu připadala představa schůzek a táborů, kde se konaly nástupy, společné táboráky, výuka střelby, pochody a hry v terénu… Toužil po pocitu sounáležitosti a splynutí myslí v úsilí o jediný správný cíl. Věřil, že když projeví bezmezné nasazení, získá mezi vrstevníky konečně něco, co dosud nikdy nezažil: přijetí.

Život jeho naivní sny rychle prověřil. Přestože byl nejpilnějším posluchačem všech přednášek a aktivním účastníkem debat o nadřazenosti germánské rasy, o zásluhách státu na zachování její čistoty či o velikosti díla Adolfa Hitlera, po fyzické stránce vždycky zůstával beznadějně poslední. Neustále měl nejhorší výsledky v orientačních pochodech, nejslabší čas v běhu a při lezení byl největší nemehlo ze všech. To všechno dohromady bylo příčinou neustálého posměchu ze strany vrstevníků.

Podíval se na svá kolena a lýtka pokrytá krvavými podlitinami, které se za několik dní promění v pestrobarevné modřiny. Zranění utrpěl během dnešní hry. Když Erik při obraně vlajky zakopl a upadl na zem, Martin, člen soupeřova družstva, ho surově zkopal.

Nakonec přestal plakat, promnul si oči, které ho okamžitě začaly pálit, a pokusil se zklidnit dech. Vstal z postele, posadil se ke

stolku a vytáhl list papíru. Začal přemýšlet, co se děje s jeho otcem. Uplynulo už tolik měsíců od chvíle, kdy on ani babička, která se o něj starala, nedostali z fronty žádnou zprávu. Bylo možné, že zemřel? Chlapec se zamyslel. Snažil se v sobě probudit lítost, ale představa otcovy možné smrti v něm žádný smutek nevyvolávala.

Podíval se na portrét Pána hor, který visel na stěně nad postelí. Jako dítě miloval, když mu babička četla pověsti o Krakonošovi. Kolik krásných dobrodružství pak prožil, když s ní chodil po horách a pokoušel se v lidech, jež potkávali, i v místech, která navštěvovali, zahlédnout stopy působení bájného ducha Krkonoš. Tu jeho vášeň schvalovala jen babička, otec se na něj naopak díval se svou typickou nelibostí, kdykoli syn řekl něco o Pánu hor. Tvrdil totiž, že je to primitivní slovanské božstvo, které si nezaslouží ani špetku pozornosti.

Erik si povzdechl, prsty pohladil papír, vytáhl tužku a začal psát:

Milovaná babičko, Heil Hitler!

Už brzy bude konec tábora. Jsem smutný, protože moje družstvo dnes prohrálo boj o vlajku. Proto se všichni baví u ohně a já sedím sám v pokoji. Měli jsme tak skvělý plán. Schovali jsme se s vlajkou na Dürre Bergu, odkud jsme měli potají utéct k boudě. Moje družstvo se rozdělilo na dvě menší skupiny. První měla odpoutat pozornost protivníků a druhá, ve které jsem byl i já, dostala za úkol bezpečně dopravit vlajku do cíle. Měli jsme také několik špionů, kteří se měli rozejít po lese a hlásit, co podniká nepřítel. Bohužel nás cestou k boudě znenadání přepadli nepřátelé a po dlouhém a nelítostném boji nakonec zvítězili.

Zpočátku jsem hru o vlajku nesnášel právě kvůli těm rvačkám, ale časem jsem si zvykl. Ta cvičení v nás prostě mají probudit agresi, aby z nás jednou byli dobří vojáci, že ano? Dnešní střet byl mimořádně krvavý. Mám hrozně poraněné nohy a Klaus z našeho družstva má nožem pořezané břicho a záda, dovedeš si to představit?

Vždycky je ale třeba dívat se i na to, co člověku dělá radost. Tak jsi mě to učila. A mně dělá radost, že jsme byli včera na výletě v Prinz-Heinrich-Baude. Myslím, že je to nejkrásnější místo na světě! Až vyrostu, chtěl bych v takové boudě bydlet a pracovat. Co si o tom myslíš, babičko? Možná bychom tam mohli bydlet spolu?

Až na to, že mě po boji bolí nohy, je u mě všechno v pořádku. Zapomněl jsem napsat, že spíme v té krásné nové Jugendkammhaus Rübezahl. Pamatuješ, zašli jsme si tam spolu, když jsem byl malý. Hledám tu Pána hor, ale zatím mi o sobě nechce dát vědět. Nevím proč…

Brzy budu doma, na shledanou, babičko!

Erik

Přečetl si dopis a po krátkém váhání dopsal:

P. S. Jsou nějaké zprávy o otci?

Když vkládal dopis do obálky, zaslechl z chodby jakési zvuky. „Zvláštní," pomyslel si. Jeho pokoj byl v tomhle patře jediný obsazený a Erikovi spolubydlící se přece teď bavili venku u ohně mezi vítězi. Zvědavě přistoupil ke dveřím, zhasl v pokoji světlo, aby se neprozradil, a nepatrně je pootevřel. Na chodbě svítila jen jedna slabá žárovka, a tak se její větší část topila v přítmí.

Navzdory své oční vadě Erik zahlédl Klause, jak jde chodbou ke sprchám. „Asi už dokončil práci pro poražené a jde se umýt," pomyslel si. Přesto ho zarazilo, proč si kamarád nevybral sprchy v prvním patře, které byly udržované mnohem lépe než ty ve druhém. Tiše zavřel dveře, znovu rozsvítil, vrátil se ke stolku a dopsal babiččinu adresu.

Po chvíli znovu zaslechl kroky. Ještě jednou přistoupil ke dveřím, zhasl světlo a opatrně vyhlédl na chodbu. S údivem spatřil Alexandra, jak se rozhlíží a plíží se ke koupelně.

Jugendkammhaus Rübezahl, 23. srpna 1943

Klaus vzal do ruky kostku mýdla a pokusil se opatrně omýt rány na hrudi. Zasykl, když se do jedné z nich dostala pěna a nepříjemně ho zaštípala. „Kurva," zaklel. Při pomyšlení na Martina a Claudia se mu vzteky tmělo před očima. Jak se mohl nechat od těch pošuků takhle zřídit? Zabraný do vlastních myšlenek si ani nevšiml, že někdo vešel do koupelny. Teprve po delší chvíli zahlédl uprostřed prázdné místnosti Alexandra. Košili měl rozepnutou, kalhoty stažené k lýtkům a jednu ruku ve slipech.

„Co ty tady…" začal Klaus překvapeně.

„Pšt…" Chlapec si přiložil prst ke rtům a pak se chlípně usmál, aniž by přestal pohybovat rukou ve spodním prádle.

„Jdi pryč, ještě tě někdo… nás… uvidí. A něco si pomyslí," zašeptal Klaus nejistě.

„Už nějakou dobu tě pozoruju."

„A co?"

„Všiml jsem si, nebo spíš jsem vycítil, že máme podobný sklony."

„Jaký jako?“

„Mám chuť. A vím, že ty taky.“

„Jak to víš?“

„Protože to vidím,“ odpověděl.

Klaus sledoval jeho pohled. Teprve tehdy si uvědomil vlastní rostoucí vzrušení. Zastyděl se, dlouhou chvíli nejistě přejížděl očima po Alexandrově těle a přemýšlel, jak má zareagovat. Dýchal stále rychleji a nedokázal se soustředit. Nakonec se nadechl, vykročil k polonahému chlapci, chytil ho za ruku a přitáhl k sobě. Bleskově z něj strhl košili a ani si nevšiml, kdy se ten druhý zbavil kalhot a ponožek.

Dychtivě a nervózně se navzájem hladili a nevnímali horkou vodu, která jim stékala po tělech a pálila je na kůži.

„Dneska jsi na mě zapůsobil,“ zašeptal Alexander a rozkoší zrychleně oddechoval v rytmu Klausových pohybů.

„Čím?“

„Neprozradil jsi svoje družstvo, i když z tebe Claudius a Martin chtěli za každou cenu vytáhnout informace,“ odvětil a chytil Klause za hýždě. Cítil, že za chvíli vyvrcholí. Svět se mu točil před očima.

„Ty dva jsou úplně vypatlaný.“

„Já vím,“ přikývl Alexander, přitiskl ho nahým tělem ke zdi a drsně ho políbil. Po zlomku vteřiny se odtáhl a pohlédl na jeho nahý trup poznamenaný řeznými ranami.

„Jsi statečnej kluk.“ Prstem mu přejel podél klíční kosti a zastavil se v prohlubni mezi vypracovanými prsními svaly. Na okamžik zaváhal a dodal: „Zasloužíš si odměnu.“

Pak poklekl a vzal ho do úst. Klaus táhle zasténal. Vtom do koupelny vrazil Martin.

„No prosím, co to vidím! Buzny!“ vykřikl znechuceně.

Chlapci pod sprchou strnuli.

„Martine, táhni do prdele," ozval se Alexander a zvedl se na nohy. Nepůsobil rozpačitě ani zahanbeně.

„Prosím?" zeptal se Martin se špatně skrývaným vzrušením.

„Tohle není tvoje věc."

„Že není? Ale je. Himmler to říká jasně. Sexuální život není soukromá věc, protože se týká přežití národa!"

„Neboj se, ‚přežití národa' nijak neovlivníme," ozval se Klaus rozpačitě.

„Jste nemocný. A nemoci se musejí vymýtit."

Alexander přimhouřil oči a vyšel ze sprchy.

„A možná se k nám prostě taky chceš přidat, proto jsi sem za mnou přišel?" zeptal se. V Martinových očích zahlédl stín zaváhání. Uchopil svůj úd, přejel po něm rukou a dlouze se na chlapce zadíval. „Trefil jsem se? Vzrušuje tě to?"

„Netrefil ses, úchyle."

„Tak si sundej kalhoty a ukaž, že tě to nerajcuje."

„Jste odporný," zavrčel Martin a plivl jejich směrem. „Vždycky jsem cítil, že Klaus má židovské kořeny. Teď je všechno jasné. Četl jsem to v novinách, vím, jak to je. Židé při vší své přirozené odpornosti navíc podporují pohlavní styk mezi sourozenci, mezi člověkem a zvířaty i mezi mužem a mužem. Jste židovský podvrženci!"

Alexander mlčel a vyhodnocoval situaci.

„Nejsem Žid," zaprotestoval Klaus.

„To ať prozkoumají příslušní lidé. Jdu rovnou za veliteli v čele s rottenführerem Stutterheimem. Povím mu o vašich perverzních hrátkách. Půjdete do lágru. Tam, kam patří zločinci."

V tu chvíli Alexander po Martinovi skočil. Než Martin stačil zasadit jedinou ránu, chytil ho rukou za zátylek, vší silou mu

dvakrát udeřil hlavou o hranu zídky oddělující sousední sprchy a pak ho s odporem ve tváři pustil. Na kachličkách se v místě nárazu objevila krvavá skvrna.

Martin se bezvládně sesunul na podlahu a cestou se ještě udeřil hlavou o stoličku, na níž leželo oblečení sprchujících se chlapců.

Alexander a Klaus mlčky zírali na Martina ležícího na podlaze a těžce oddechovali. Vzduch nasycený párou se stával nesnesitelně dusným. K uším jim dolehl sílící zpěv těch, kteří se bavili u ohně.

Krev stékající z rány na obličeji tekla stále širší stružkou k odtoku a cestou se mísila s horkou vodou, která nepřestávala téct ze sprchy. Rozpíjela se, bledla a na bílých kachličkách vytvářela jemné růžové obrazce.

„Musíme odsud zmizet. Okamžitě," zavelel Alexander. „Viděl tě někdo, jak sem jdeš?"

„Ne."

„Dobře. Mě taky ne. Kromě týhle mršiny." Ukázal na Martina.

„Myslíš, že je tuhej?"

„I kdyby ještě žil, za chvíli už nebude," odvětil Alexander, popadl jednu ze svých ponožek, namočil ji a zručným pohybem ji bezvědomému chlapci nacpal do úst. „Za chvíli se udusí a bude po všem," uzavřel.

Jugendkammhaus Rübezahl, 23. srpna 1943

Erik přemýšlel o tom, co se stalo v koupelně. Nejdřív tam šel Klaus, potom se do místnosti vplížil Alexander a po delší chvíli také Martin. Když vešel ten třetí, začaly se zpoza dveří ozývat jakési výkřiky, ale Erik jejich obsahu nerozuměl. Právě se chystal

vyjít na chodbu a přikrást se blíž, aby aspoň něco zaslechl, když vtom křik utichl.

O chvíli později vyběhli z místnosti téměř nazí Klaus a Alexander a v rukou drželi svoje oblečení. Několika skoky doběhli ke dveřím na schodiště. „Zvláštní," zachmuřil se Erik. „A kde je Martin?"

Počkal ještě delší chvíli, než se odvážil jít do koupelny. Zpoza pootevřených dveří se ozýval pravidelný šum sprchy, ze kterého se dalo usuzovat, že se Martin myje. Erik však cítil, že něco není v pořádku. Otevřel dveře a uviděl chlapce ležícího v bezvědomí na podlaze v kaluži krve. Hrůzou málem vykřikl. V ten okamžik začal Martin divně chrčet. Po chvíli si strčil ruku do úst a začal si z nich cosi vyndávat. Otevřel pravé oko. To druhé Erik ani neviděl, tak rozmlácenou měl chlapec levou polovinu obličeje.

„Pomoz mi," zachraptěl Martin a vzápětí se rozkašlal tak strašlivě, až se pozvracel. Žluč, kterou ze sebe dávil, se mísila s krví a vytvářela na kachličkách odpudivý obraz lidské agonie. Charakteristický mdlý pach krve a žaludečního obsahu vyvolal u Erika dávení. Zatnul však zuby a dál hleděl na chlapce, který se ráchal ve vlastních výměšcích.

„Zavolej… někoho…" zachroptěl Martin.

Erik na okamžik zaváhal. Pohlédl na chlapce dusícího se zvratky a na jeho rozbitý obličej. S překvapením zjistil, že v něm ten obraz neprobouzí soucit. Ba co víc, necítil snad ani lítost. Jeho mysl horečně pracovala a zvažovala různé scénáře. Před očima se mu míhaly výjevy z dnešního boje o vlajku. Martin, který do něj navzdory Erikovu sténání dál bezhlavě kope; Martin, jenž ho nazývá kriplem a problémem pro národ; Martin, jenž se mu směje před celou skupinou. Erik zatnul zuby. Poprvé v životě pocítil, že se v něm probouzejí vražedné pudy. Bylo to děsivé a zároveň

přitažlivé. Shlížet svrchu na oběť plazící se po podlaze a ještě netušící, co ji za chvíli čeká. Takové to tedy je být v Martinově kůži, když týrá chlapce, které si předtím vyhlédl?

Erik se usmál. Pomyslel na otce. Kdyby viděl, jak se jeho syn na každém táboře nechává ponižovat a pořád beze slova odporu snáší další rány, nejspíš by mu sám ještě naložil a křičel by přitom, že chce mít doma opravdového vojáka, ne babu. Možná právě teď nastal okamžik, aby ukázal svou mužnost. Beze slova vyšel na chodbu a zamířil do svého pokoje. Třesoucíma se rukama vyhrabal z batohu kapesní nůž a vrátil se do koupelny. Martin se s tichým sténáním pokoušel plazit po podlaze ke dveřím.

„Ty idiote," utrousil jeho směrem Erik a posunul si na nose silné brýle, v nichž se zablesklo ostří kapesního nože.

Chlapec na podlaze znehybněl. Erik se mu zatím obkročmo posadil na záda, chytil ho za vlasy a zuřivě mu přejel kapesním nožem po krku. Do ucha mu zašeptal: „Jsi méněcennej, jsi problém! A problémy se musí odstraňovat."

Jugendkammhaus Rübezahl, 23. srpna 1943

Alexander vpadl na schodiště a chytil za ruku Klause, který chtěl běžet dolů.

„Kam se ženeš?! Chceš, aby nás někdo viděl?"

„Ne…"

„Takže nahoru." Kývl hlavou k úzkým schůdkům vedoucím do třetího patra.

„Proč? Co budeme dělat?" vyhrkl vyděšený Klaus.

„Jdeme za mojí tetou."

„Ty tady někde máš tetu?“

„Ne tak úplně. Je to starší sestřenice, ale říkám jí teto.“

„Aha, myslíš Marii Dvořák?“

„Jo. Má služební byt o patro výš, v podkroví. Musíme se u ní umýt, a rychle. Máme na nohou krev. Pak si seženeme čisté oblečení. To zakrvácené schováme u tety. Potom se vrátíš do pokoje, jako by se nic nestalo. Dokončil jsi svoji práci, oloupal brambory a šel spát. Jasný?“

„Co ty?“

„Já se vrátím k ohni. Kdybych zmizel na delší dobu, bude to podezřelé, protože ti, co vyhráli, dneska slaví. A teď rychle,“ přikázal a několika skoky vyběhl schody do třetího patra.

„Alexandře…“ začal Klaus lámajícím se hlasem, když ho doběhl.

„Co je?“

„Bojím se. Tohle… tohle se provalí. Co pak? Půjdeme do lágru?“ zašeptal vyděšeně. Brada se mu nervozitou třásla a vypadalo to, že se každou chvíli rozpláče.

„Uklidni se!“

„Ne… nemůžu…“ Klaus koktal čím dál víc. Opřel se o zeď a začal si dlaněmi mnout paže, na kterých mu naskákala husí kůže. Celý se třásl.

Alexander mu vlepil facku.

„Uklidni se,“ sykl znovu.

„Provalí se to, to…“ Klaus panikařil stále víc.

Alexander se rozkročil a beze slova ho přitiskl tělem ke zdi. Chvíli ho tak držel a cítil, jak se Klausovo chvění postupně zmírňuje. Objal ho kolem hlavy a pevně přitiskl k sobě. Vtom ucítil Klausovy ruce na svých zádech. Chlapec se k němu vší silou přivinul.

„No tak. Už se přestaň třást. Nemáš se čeho bát. Já všechno zařídím," přesvědčoval ho Alexander. Trochu se odtáhl a uchopil Klausovu bradu. Podíval se mu do očí. Chvíli váhal, potom ho vášnivě políbil a kousl do rtu. „A to, co se stalo v koupelně, zůstane jen mezi námi. Ano?"

„Ano."

Jugendkammhaus Rübezahl, 23. srpna 1943

Maria Dvořák ve svém skromném služebním bytě ve třetím patře rozsvítila lampičku u postele a převlékla se do noční košile. Toho dne na ni připadla jak příprava jídla k večernímu táboráku, tak dohled nad chlapci, kteří si v kuchyni odpykávali trest, a proto skončila s prací později než obvykle. Unavená po náročném dni se posadila na vrzající dřevěnou židli a začala si rozčesávat dlouhé havraní vlasy. Pohlédla do starého zrcadla zavěšeného na protější stěně a svraštila čelo. Jak je možné, že se jí ve vlasech tak rychle objevily stříbrné nitky? Zachmuřila se. Takhle snad vypadají první stopy stáří, které se pomalu blíží? Ta myšlenka ji skličovala. Opravdu už má mládí za sebou? Vždyť jí ještě nebylo ani třicet! Duchem se však cítila mnohem starší. Povzdechla si a pomyslela na vrstevnice, které s ní v boudě pracovaly. Ve srovnání s nimi zaostávala ve všem. Neměla rodinu. Muže, který by se o ni staral. Energii odpovídající jejímu věku, radost, vyhlídky. A nakonec: neměla sny.

Čím déle pozorovala kolegyně z práce, tím silněji se utvrzovala v dojmu, že její život je jen bezcílná existence poskládaná ze šedých a jednotvárných chvil. Zvlášť palčivě to pociťovala ve

volných dnech. Kuchyně se tehdy plnila rozhovory, které byly pro Marii téměř fyzickým utrpením. Kolegyně si radostně povídaly o přípravách na cestu domů, vyprávěly si o svých milých, dětech nebo o plánech na dovolenou. Ona se nemohla zapojit do žádného z těch hovorů. Vždyť co by řekla? O co by se podělila? S tím, že je sirotek z Reichenbergu? Že svou zasmušilostí odrazuje muže? Že se před nikým nedokáže otevřít? Že o svátcích jako jediná ze zaměstnanců boudy zůstává na místě a tráví celé dny sama ve svém služebním bytě? Anebo že se bez cíle toulá po krkonošských stezkách, protože to je jediná radost, kterou si v životě může dovolit?

Pohlédla na své drsné a upracované ruce. Čas jí protékal mezi prsty a každý den se stával bojem o přežití. A bojovat musela na dvou frontách: sama se sebou, aby se ráno donutila vstát z postele, a s prací, do níž kvůli bídě musela jít už v deseti letech.

Chvíli se dívala na svůj odraz v zrcadle a pak se pokusila usmát. Bože, jak směšně vypadala, když odhalila řadu nerovných zubů a snažila se pozvednout koutky úst. Nad rty se jí přitom rýsovaly brázdy, za které se styděla. Nespokojeně se zašklebila. Po chvíli se její tvář vrátila k přirozenému výrazu: ústa sevřela do čárky a potom je mimoděk stiskla ještě pevněji. Úzké rty jí zbledly, až byly téměř neviditelné.

Uvědomila si, že se snad nikdy nenaučila upřímně usmívat. Většina lidí si tu schopnost osvojila přirozeně, už jako nemluvňata, pozorováním mimiky vlastních rodičů. Proč to neumí ona? Odpověď byla celkem zřejmá a zároveň krutá: protože u nich doma se nikdo nesmál. Snad kromě otce, kterého však skoro nepoznala.

Stále hleděla na svou tvář a chtěla v ní najít něco příjemného. Něco, co by mohlo upoutat pozornost nějakého muže, zaujmout ho nebo v něm probudit touhu. V jejích rysech se však zračila

jen rezignace a únava. Stav její duše nejlépe vystihovaly vrásky: zatímco čelo měla zbrázděné vodorovnými rýhami a mezi obočím se jí dělaly první svislé linky, kolem očí nebylo po vějířcích ani stopy – po těch drobných vráskách tak typických pro lidi, kteří se často smějí.

Rezignovaně odložila kartáč na vlasy a vzala do ruky kelímek s krémem, který dostala od kolegyně z práce. Nejspíš ze soucitu nad tím, jak vypadá. Začala si vtírat voňavou mast do pleti. Unavená kůže krém úlevně vpíjela.

Odšourala se k posteli a přikryla se peřinou. Pohled jí padl na fotografii stojící na nočním stolku. Jedinou, kterou měla z rodného domu v Reichenbergu. Postavila ji tam po vzoru svých kolegyň, které mívaly na nočních stolcích obvykle snímky svých milých. V duchu doufala, že když si tam nějaký dá i ona, bude alespoň trochu víc vypadat jako šťastná žena než jako osamělý sirotek. Protože když se člověk podívá na fotku stojící u postele, napadne ho, že Maria má někoho blízkého.

Posadila se a vzala rámeček do ruky. Na snímku byl otec Anton, matka Emilia a ona, kterou matka držela v náručí. V pozadí visely zdobné křišťálové lustry, stály barokní oltář a dlouhé svíce zasazené do velkých svícnů, z nichž splývaly rampouchy vosku. Na rodinu Dvořákových ze všech stran shlížely sochy světců ve zbožných pózách. Fotografie byla pořízena u příležitosti Mariina křtu v jejím rodném kostele.

Hladila ji a dívala se na matku. Na její chladný pohled, přísné rysy a prosté oblečení. Stála nepřirozeně vzpřímená, jako by jí někdo přivázal k zádům hůl. Prázdnýma očima hleděla do objektivu a působila dojmem, že držet v náručí vlastní dítě je pro ni nepříjemná povinnost. Nejvíc pohled přitahovaly její tmavé, hluboko posazené oči a sevřená ústa. Právě tyhle rysy Maria

nepochybně zdědila po ní. Stejně jako jí po rodičích zůstala bída, jejíž břemeno nesla už od nejútlejších let.

Kdysi, před Mariiným narozením, se prý rodičům dařilo docela dobře. Bylo to ještě v dobách, kdy pracovali v Liebigově továrně na vlněné látky. Rodina majitelů byla pohádkově bohatá díky svému předkovi Johannu Liebigovi, jenž si před sto lety v Reichenbergu otevřel první textilní závod a časem jej proměnil v mohutnou přádelnu. Jak bohatl, skupoval další továrny, takže před smrtí zaměstnával několik tisíc lidí.

Když do závodů v Reichenbergu nastoupili novomanželé Anton a Emilia, spravoval už majetek továrnické rodiny Theodor Liebig, Johannův vnuk. Navazoval na dědovu tradici a také se snažil pečovat o své zaměstnance: poskytoval jim širokou škálu sociálních výhod, od služebních bytů až po bezplatné školky pro jejich děti.

Několik let před velkou válkou se Theodor Liebig pyšnil tím, že vlastní největší přádelny v tehdejším Rakousku-Uhersku a svým zbožím pokrývá více než třetinu trhu celé monarchie. Obchodu se dařilo, a tak i zaměstnanci jeho továren prožívali bohatá léta.

Situaci však dramaticky změnilo vypuknutí války. Liebig musel prodat část majetku, včetně závodů v Reichenbergu. Nový majitel zahájil své působení propuštěním části pracovníků a odebráním služebních bytů. A tak Anton, Emilia a teprve měsíční Maria skončili na dlažbě.

„Nebyla vhodná doba na dítě. Já se na matku nehodím, já… nedokážu se na ni dívat," křičela kdysi Emilia na manžela během hádky, kterou Maria vyslechla. Vyčítala mu, že ji k dítěti přemluvil, přestože sama nebyla přesvědčená, že dítě chce. Vyhlídka na mateřství spojená se ztrátou příjmů Emilii natolik zdrtila, že Maria nikdy necítila, že by ji matka milovala: byla jen dalším hladovým krkem v domácnosti, kde neměli nazbyt.

Přisunula si rámeček s fotografií blíž k očím a podívala se na otce. Po tvářích jí stekly slzy. Anton Dvořák se lehce usmíval. Byl jediným člověkem, který vůči Marii projevoval nějakou něhu. Brával ji do náručí a někdy i na procházku. A když byl aspoň trochu lepší měsíc, vzal ji dokonce do cukrárny Liedtkových, kde jí koupil perníček s podobiznou Krakonoše.

Po ztrátě míst v Liebigově továrně se Dvořákovi chytali různých příležitostných prací, pronajímali si skromný byt v zanedbaném činžáku poblíž náměstí a počítali každý krejcar, aby jim po zaplacení nájmu zbylo na živobytí do konce měsíce.

Kdy fotografii pořídili? Maria ji vyndala z rámečku a podívala se na zadní stranu, kde kdosi nepříliš čitelně napsal „Reichenberg, 1916". Tedy dva roky před otcovou smrtí. Při vzpomínce na tu dobu ucítila v hrudi nepříjemný tlak. Možná kdyby ještě žil, uměla by se Maria usmívat?

Byly jí sotva čtyři roky, když světem proletěla zpráva, že velká válka končí. Obyvatelé Reichenbergu ji přijali s úlevou, ale ne s radostí. K té měl důvod málokdo. Téměř v každém domě někdo oplakával ztrátu syna nebo manžela, kteří se nevrátili z fronty. Mnozí stále čekali na zprávy a doufali, že mlčení příbuzných, jimž celé měsíce posílali dopisy, není důkazem toho, že zemřeli. Ti, jejichž nejbližší přežili, se zase vyrovnávali se zmrzačením svých blízkých. Jedni se vraceli bez ruky, jiní bez nohy nebo rovnou obou, bez nosu či ucha. Kulhaví, zranění, na nosítkách, s tvářemi rozrytými utrpením, s bolestně pustýma očima, které v zákopech sledovaly smrt druhů v mukách, s nehojícími se ranami, protože v nich stále vězely střepiny šrapnelů, jež se chirurgovi v polním lazaretu nepodařilo vyjmout.

Říjen roku 1918 znala Maria spíš z vyprávění dospělých než z vlastních vzpomínek. Rakousko-Uhersko se rozpadlo a koncem

měsíce prohlásil v Praze Národní výbor československý vznik nezávislého státu: Československa. Přesto však neustával spor o hranice nové země. Jedni je chtěli vést po historických hranicích, druzí navrhovali, aby se vytyčily podle etnického členění. Ty dvě představy vypadaly na mapě úplně jinak, a tak se území jako okolí Reichenbergu ocitla v samém středu konfliktu. Na jedné straně historická součást Čech, na druhé skutečnost, že většinu obyvatel tohoto regionu tvořili Němci. Proto také pouhý den po vyhlášení nezávislosti Československa oznámili Němci žijící v severní části země vznik provincie Deutschböhmen, tedy Německých Čech, jejímž hlavním městem měl být právě Reichenberg, rodné město Marie Dvořák. Brzy se zemským hejtmanem nově vzniklého obvodu stal přítel jejího otce, Rudolf Lodgman von Auen. Jménem Němců obývajících tato území odjel do Prahy oznámit, že se novým českým úřadům podřizovat nehodlají. Postoj druhé strany byl podobný: hlavní město Československa existenci nezávislé provincie neuznalo. Protože nikdo neměl v úmyslu ustoupit, jednání skončila fiaskem.

Po Německých Čechách vznikly ještě tři další provincie podobného charakteru a Československo začalo na mapě připomínat papírovou krajku, do níž neobratná dětská ruka nůžkami nadělala spoustu děr.

Listopad 1918 si už Maria Dvořák pamatovala mnohem lépe kvůli dni, který změnil její život a nenávratně přerušil už tak smutné dětství.

Na začátku měsíce, když nedošlo k dohodě s Čechy, se hejtman von Auen obrátil na Berlín s prosbou o vojenskou podporu, aby zabránil převzetí nové provincie Prahou. Jeho snaha se však setkala s odmítnutím a ještě téhož dne německá vláda uznala nezávislost Československa a navázala s ním diplomatické styky. Německy

mluvící obyvatelé v okolí Reichenbergu, stejně jako rodina Dvořákových, zůstali odkázáni sami na sebe. Přepracovaní, unavení bídou, válkou a neustálým politickým vírem nebyli připraveni klást české armádě odpor. Von Auen burácel, že poteče nevinná německá krev.

Těžko říct, komu vlastně hrozil: zda českým Němcům tím, že znovu stanou tváří v tvář smrti svých blízkých, nebo Čechům, které varoval před ozbrojenými kroky vůči nové provincii, či snad světu, jenž na sklonku války připouštěl možnost dalšího konfliktu.

V polovině listopadu začala československá armáda vzbouřenou provincii obsazovat. Většina měst se vzdala bez jediného výstřelu a průchod vojska dalšími obcemi Německých Čech byl spíš politickou demonstrací síly.

Jiné to bylo v Reichenbergu, kde německy mluvící obyvatelé uspořádali demonstraci, jíž se účastnili především věrní von Auenovi přátelé. Mezi nimi byl i Anton Dvořák, Mariin otec. Toho dne, 28. listopadu, československá armáda poprvé zahájila na Němce palbu. K nepokojům došlo po setmění na prostranství před radnicí, několik desítek metrů od domu, v němž bydleli Dvořákovi.

Maria si ten den pamatovala jako slepenec útržků vzpomínek. Návštěvu von Auena, který s téměř šíleným pohledem přesvědčoval obyvatele jejich skromného činžáku ke vzpouře. Pláč matky, která se otci snažila vymluvit účast na protestu. Potom hesla, jež vykřikovali Němci shromáždění pod radnicí. A nakonec vstup československé armády na náměstí. Výkřiky plné agrese. Salvu výstřelů, která se dutě odrazila od zdí činžovních domů. A potom znovu křik. Tentokrát však jiný: pronikavý, plný děsu, žalu a zoufalství.

Několik desítek protestujících přišlo o život, von Auen spolu s ostatními úředníky uprchl a ještě téhož dne odjel přes Drážďany do Vídně.

Nikdo nevěděl, proč československé vojsko sáhlo hned k takhle radikálním prostředkům. Ani kolik lidí přesně zemřelo – patnáct, nebo několik desítek? Už samotný fakt ozbrojeného útoku na demonstranty však způsobil, že obyvatele města zachvátil neurčitý strach.

Toho památného dne změnil Reichenberg název na český Liberec. Pro Marii Dvořák to však nemělo žádný význam. Pro ni bylo důležité jediné: na náměstí pod radnicí přišel o život její otec.

Od té chvíle se Mariin život stal ještě větší trýzní: bez otce a ponechaná v péči matky, která ji nemilovala, se cítila jako sirotek. Doma už nebyl tatínkův úsměv ani perníčky z cukrárny Liedtkových, peněz bylo ještě méně a Emilia Dvořák se nervově zhroutila. Svým chováním dávala nechtěné dceři denně najevo, že ji považuje za zdroj všeho svého neštěstí. Emilia, neschopná práce a ponořená do deprese, a malá Maria stále bolestněji poznávaly, co znamená bída. Až tak, že se jednoho dne Emilia Dvořák rozhodla svou dceru a potom i sebe zabít.

Maria ty události vytěsnila z paměti. Stejně jako den otcovy smrti je vnímala jako slepenec vzpomínek. V duchu viděla vlhký byt v činžáku. Liják zuřící venku. Maminku, která se vrátila domů se zprávou, že znovu přišla o práci. Hrnek, jejž Maria při večeři omylem rozbila. Záchvat zuřivosti, který Emilii nečekaně popadl. Nůž v její ruce. Tentýž, kterým obvykle krájela chleba, jenže teď ho chtěla použít k něčemu docela jinému a pětiletá dívka to dobře chápala. Schody. Dlouhé točité schody, po nichž před matkou utíkala. Okamžik, kdy vpadla do bytu tety ze sousedství, otcovy sestry. Zděšení příbuzné, když se dozvěděla, proč

neteř utekla. Potom si už nepamatovala nic kromě toho, že teta na dlouho odešla z bytu, a když se pak vrátila, řekla jen, že je všechno zařízené.

Od toho dne Maria bydlela u příbuzné natrvalo. Teprve po nějaké době se dozvěděla, že se matka po jejím útěku neúspěšně pokusila o sebevraždu. Skončila v nemocnici a potom v ústavu pro choromyslné.

Maria začala přemýšlet, kde asi může být Emilia Dvořák teď. Teprve po chvíli si uvědomila, že její matka už přece nežije. Po několika přesunech mezi různými zařízeními nakonec skončila v psychiatrické léčebně v Plagwitz, kde loni zemřela. Nebo snad už před dvěma lety? Maria si to vybavovala těžko; příliš ji to nezajímalo. Kolovaly zvěsti, že v Plagwitz probíhal program usmrcování duševně nemocných. Podle jeho pravidel lidé jako Emilia, kteří v léčebně pobývali déle než pět let, splňovali podmínky pro odstranění. Ani to Marii nijak zvlášť nezajímalo. I když Emilia Dvořák viděla zdroj svého neštěstí právě v dceři, Maria už po letech k matce necítila zášť. Čím déle myslela na události z listopadu 1918, tím více začínala Emilii považovat, stejně jako sebe, za oběť rodinného dramatu. Viníky té situace však stále zřetelněji spatřovala v Češích. Nebýt otcovy smrti rukou československé armády, život její rodiny by se jistě vyvíjel jinak. Matka by se nervově nezhroutila, spolu s otcem by si nakonec našli lepší práci a Maria by pořád mohla doufat, že přijde čas, kdy budou k Liedtkovým pro perníčky chodit častěji. Otcova smrt však dětské sny zmařila. Smrt rukou československé armády.

Teta, která se Marii ujala, poté co Emilii zavřeli do nemocnice, také s penězi vycházela jen stěží. Proto dívku navzdory nízkému věku poslala do práce a obstarala jí falešné doklady stvrzující, že je starší, než ve skutečnosti byla. S každým dalším rokem, kdy

se Mariina povaha utvářela ve stínu práce, zaujímala nenávist k Čechům v její mysli stále důležitější místo.

Proto jako teprve devatenáctiletá s neskrývaným nadšením sledovala události roku 1933, kdy se Adolf Hitler ujal úřadu říšského kancléře. Mezi německy mluvícími obyvateli Liberce znovu ožila naděje, že se Berlín ke svým krajanům žijícím v Československu přihlásí.

Když o několik měsíců později vznikla Sudetoněmecká strana, Maria do ní vstoupila téměř okamžitě. Věděla, že dříve či později se někdejší vzbouřená provincie Deutschböhmen stane součástí Německa, osvobozená od českého jha. A Liberec se bude znovu jmenovat Reichenberg. Tak jako v jejím nejranějším dětství, kdy ještě žil otec.

Když Hitler v osmatřicátém oznámil na mnichovské konferenci anexi části Československa, včetně Deutschböhmen, Maria Dvořák poprvé po letech cítila opravdovou radost. Říjen toho roku si navždy zapamatovala jako měsíc, kdy dosavadní československo-německá hranice v Riesengebirge přestala existovat. Ta doba se nesla ve znamení hořících bud a bojů vedených mezi nepřístupnými horskými vrcholy. Někteří tvrdili, že boudy zapalovali postupující Němci, Maria však dobře věděla, že za to může ustupující poražená československá armáda. Hořela tedy Luční bouda, oheň strávil i Rennerovu boudu. V Obří boudě se zase usadil německý oddíl a ostřeloval československá postavení. Rychlost, s jakou je likvidoval, byla důkazem toho, jak žalostné a nekoordinované byly české pokusy o obranu.

Když do Liberce konečně vstoupila Führerova armáda, Maria vítala vojáky a mávala kyticí. Toho dne ve městě nepadl jediný výstřel. Byl obnoven název Reichenberg a ona věřila, že pod vládou Adolfa Hitlera se jí bude žít alespoň trochu lépe.

A skutečně, brzy poprvé našla poměrně klidnou a dobře placenou práci v kuchyni *Jugendkammhaus Rübezahl*, ležící vysoko v horách. Nějakou dobu předtím byla bouda přeměněna na rekreační středisko pro mládež z organizace Hitlerjugend. Majitel objektu Albert Schmied Marii zpočátku zaměstnal jenom na léto, ale tábory pro chlapce se konaly stále častěji, takže práce v kuchyni bylo stále víc. Brzy proto Marii Dvořák nabídli plný úvazek i služební byt. Souhlasila bez váhání.

Odložila fotografii na stolek a pokusila se spočítat, kolik let už v *Jugendkammhaus Rübezahl* pracuje. Zdálo se jí, že pět. Začala počítat na prstech, když vtom uslyšela tiché zaklepání. „Co to má být?" pomyslela si překvapeně a šla ke dveřím.

Stál za nimi její vzdálený příbuzný z matčiny strany. Ačkoli věděla, že jsou příbuzní, dosud s ním nepromluvila ani slovo. Už mnoho let spolu totiž nebyli v kontaktu. Rozdíly mezi nimi byly opravdu velké. On žil v Hirschbergu na jedné straně hor, ona v Reichenbergu na druhé. On měl bohaté rodiče, ona byla sirotek.

„Alexandře? Co tady děláš? Kde máš oblečení?" zeptala se.

Teprve po chvíli si všimla druhého chlapce stojícího za příbuzným. I on byl polonahý.

„Můžeme dál? Potřebujeme pomoc," řekl a po krátkém zaváhání dodal: „Prosím."

Pustila nečekané hosty dovnitř. Teprve ve světle lampičky u postele si všimla, že mají nohy umazané od krve.

„Bože… co jste provedli?"

„Na nic se neptej. Máš tady koupelnu, že?"

„Mám."

„Dovol nám se umýt."

„Proč nemůžete jít do sprch ve druhém patře? Nebo v prvním?"

„Neměla ses na nic ptát!“ vyjel Alexander nervózně, ale poté dodal mírněji a ukazoval přitom na nohy potřísněné krví: „Nechceme, aby to někdo viděl.“

„Aha,“ zamumlala nejistě. „Prali jste se.“

„Dá se to tak říct,“ odpověděl vyhýbavě. „Mám ještě jednu prosbu.“

„Jakou?“

Vzal od Klause zakrvácené oblečení.

„Mohla bys to někde schovat?“

Maria Dvořák sevřela rty.

„Řekneš mi, co se stalo, nebo s mojí pomocí nepočítej.“

Chvíli se s příbuzným měřili pohledem.

„Ve sprše ve druhém patře leží mrtvola. Jeden z kluků. Byla to nehoda… ale máme v tom prsty. Nechceme mít potíže, rozumíš? Nikomu se to teď nehodí.“

Maria Dvořák si chvíli měřila chlapce pronikavým a chladným pohledem. Svraštila čelo.

„Co z toho budu mít?“

„Zaplatím. Až přijde čas. Ale slibuju, že na tom neproděláš.“

Znovu sevřela rty.

„Tak dobrá…“ souhlasila nakonec, neochotně vzala do rukou zakrvácené oblečení a ukázala na dveře do koupelny.

Jugendkammhaus Rübezahl, 24. srpna 1943

Budík zazvonil přesně v pět ráno. Maria Dvořák vstala z postele a povzdechla si. Spěšně se převlékla do pracovního, před zrcadlem si upravila zástěru a nedbale si zapletla cop. Po chvíli jí pohled